



زندگی او را در برمی‌گیرد و قرار است در سالگرد شهادت این شهید بزرگوار پخش شود. مطالعه، نگارش سناریو و پیش تولید پویانمایی «زندگی تا شهادت سردار سلیمانی» سال گذشته با کیفیت فول اچ‌دی به صورت اثری نیمه بلند با تکنیک کمیک موشن آغاز شده است.

شهید سلیمانی که پیش از این خبر ساخت آن مطرح شده بود به مهر بیان کرد: پس از شهادت سردار سلیمانی قول دادیم اثری را در قالب زندگینامه‌ای بسازیم که یک مجموعه پویانمایی با نام چهل شاهد است. وی گفت: یک قسمت از این مجموعه ۴۰ قسمتی به زندگی سردار سلیمانی اختصاص یافته که مقاطعی از

### پخش انیمیشن زندگی«حاج قاسم» در سالگرد شهادت

رئیس مرکز پویانمایی صبا درباره ساخت تک قسمت انیمیشن مرتبط با زندگی سردار سلیمانی در مجموعه «چهل شاهد» توضیحاتی ارائه کرد و از پخش آن همزمان با سالگرد این شهید بزرگوار خبر داد.

محمد رحیم لیوانی، رئیس مرکز صبا درباره مجموعه پویانمایی مرتبط با

**حضور وزیر ارتباطات در صحن علنی مجلس باعث شد نگاهی داشته باشیم به حرف‌های او و وضعیت فعلی فضای مجازی کشور**

# بحث داغ مجازی در بهارستان

روز گذشته محمد جواد آذری جهرمی، وزیر ارتباطات کشور در صحن علنی مجلس حاضر شد تا پاسخگوی سوالات و انتقادات نمایندگان باشد. در این جلسه صحبت‌های زیادی درباره بحث کنترل و مدیریت شبکه‌های اجتماعی، تولید محتوا در این فضا، نسبت ترافیکی، جرایمی که در آنها رخ می‌دهد و موارد مختلفی که در حوزه مجازی و شبکه‌های اجتماعی وجود دارد، مطرح شد.

فاطمه شهودست

رسانه

### ما مسؤول تولید محتوا نیستیم

**حذف اینستاگرام؟** اگر اینستاگرام در زمان شهادت حاج قاسم سلیمانی، صفحه‌های مربوط به ایشان و کاربرانی که ابراز ارادت کردند را می‌بندد، باید بدانیم آنها تروریست‌های کت و شلواریوش هستند و در آن شکی نیست. اما اگر سردار در بغداد به شهادت می‌رسید ما باید آن شهر را خالی می‌کردیم؟ دغدغه شما درخصوص فضای مجازی و اینستاگرام درست است. اما استفاده حداکثری از این فضا نگاه دیگری است.

**جرایم مجازی:** فضای مجازی و شبکه ملی اطلاعات، سه لایه شامل لایه محتوا، خدمات و زیرساخت است که تمام این لایه‌ها باید به موارات هم رشد کنند و پیش بروند. اگر حمل و نقل وارد شبکه ملی اطلاعات شده است وظیفه پاسخگویی درباره عملکرد آن با وزارت ارتباطات نیست، اگر جرم و جنایتی در فضای مجازی رخ می‌دهد وظیفه رسیدگی آن با وزارت ارتباطات نیست. سوالات

**حذف اینستاگرام؟** اگر اینستاگرام در زمان شهادت حاج قاسم سلیمانی، صفحه‌های مربوط به ایشان و کاربرانی که ابراز ارادت کردند را می‌بندد، باید بدانیم آنها تروریست‌های کت و شلواریوش هستند و در آن شکی نیست. اما اگر سردار در بغداد به شهادت می‌رسید ما باید آن شهر را خالی می‌کردیم؟ دغدغه شما درخصوص فضای مجازی و اینستاگرام درست است. اما استفاده حداکثری از این فضا نگاه دیگری است.

**جرایم مجازی:** فضای مجازی و شبکه ملی اطلاعات، سه لایه شامل لایه محتوا، خدمات و زیرساخت است که تمام این لایه‌ها باید به موارات هم رشد کنند و پیش بروند. اگر حمل و نقل وارد شبکه ملی اطلاعات شده است وظیفه پاسخگویی درباره عملکرد آن با وزارت ارتباطات نیست، اگر جرم و جنایتی در فضای مجازی رخ می‌دهد وظیفه رسیدگی آن با وزارت ارتباطات نیست. سوالات

**حذف اینستاگرام؟** اگر اینستاگرام در زمان شهادت حاج قاسم سلیمانی، صفحه‌های مربوط به ایشان و کاربرانی که ابراز ارادت کردند را می‌بندد، باید بدانیم آنها تروریست‌های کت و شلواریوش هستند و در آن شکی نیست. اما اگر سردار در بغداد به شهادت می‌رسید ما باید آن شهر را خالی می‌کردیم؟ دغدغه شما درخصوص فضای مجازی و اینستاگرام درست است. اما استفاده حداکثری از این فضا نگاه دیگری است.

**جرایم مجازی:** فضای مجازی و شبکه ملی اطلاعات، سه لایه شامل لایه محتوا، خدمات و زیرساخت است که تمام این لایه‌ها باید به موارات هم رشد کنند و پیش بروند. اگر حمل و نقل وارد شبکه ملی اطلاعات شده است وظیفه پاسخگویی درباره عملکرد آن با وزارت ارتباطات نیست، اگر جرم و جنایتی در فضای مجازی رخ می‌دهد وظیفه رسیدگی آن با وزارت ارتباطات نیست. سوالات



## چند سوال از آقای وزیر

**یاسر جلالی**

**دستیار رئیس سازمان تبلیغات اسلامی**



عالی فضای مجازی، محتوا را نسبت به زیرساخت‌ها، قالب‌ها و خدمات مقدم دانستند و در ادامه هرگونه بالا بردن سرعت و افزایش پهنای باند اینترنت بین الملل را به تکمیل شبکه ملی اطلاعات و صدور مجوز از سوی مرکز ملی فضای مجازی منوط کردند. متأسفانه این تدابیر کلیدی و راهبردی در بدنه‌ای از دولت و نظام، منزوی شده است. آیا این موارد در توسعه شبکه از سوی وزارت ارتباطات لحاظ شده است؟

بنا بر گزارش رسمی شما در حضور رئیس جمهور، ظرفیت ارتباطات بین المللی طی یازده ماه از اردیبهشت تا اسفند ۹۸، دو و نیم (۲.۵) برابر شده است. آیا این تغییر مورد تأیید شورای عالی و با اخذ مجوز از مرکز ملی فضای مجازی صورت گرفته است؟ آیا این اقدام شما غیرقانونی نیست؟

رهبری در ۲۲ خرداد ۱۳۹۶ فرمودند که «کوتاهی ما، به‌عنوان اینکه نباید جلوی فضای مجازی را گرفت، مساله‌ای را حل نمی‌کند و منطق درستی هم نیست. ما چرا باید اجازه بدهیم آن چیزهایی که برخلاف ارزش‌های ما است، برخلاف آن اصول مسلم ما است، برخلاف همان اجزا و عناصر اصلی هویت ملی ما است، به‌وسیله کسانی که بدخواه ما هستند، در داخل کشور توسعه پیدا کند». بفرمایید دیدگاه و عملکرد شما با این بیان چه سنخیتی دارد؟

بر اساس تأکیدات مکرر رهبر انقلاب، قرار بود چه مرتبط با شبکه ملی اطلاعات و طرح‌های کلان در مرکز ملی فضای مجازی تهیه و تدوین شود. آیا وزارت ارتباطات طرح‌های توسعه‌ای خود و توازن آن با حوزه خدمات محتوا را در مرکز به تصویب رسانده است؟

چند بار فرموده‌اید وزارت ارتباطات مسؤول توسعه زیرساخت است و عده‌ای هم مسؤول توسعه خدمات و محتوا و اگر این سه با هم پیش نروند پیشرفت ما کاریکاتوری می‌شود. خب حرف ما مشابه همین است. ما معتقدیم اگر این سه با هم پیش نروند پیشرفت نه‌تنها کاریکاتوری بلکه ضد پیشرفت و آسیب‌زا می‌شود. مگر فهم همبستگی شدید سه حوزه باعث نشد که توسعه آنها نیز به یکدیگر وابسته باشد؟ پس بالاخره ادعای شما مبنی بر توسعه زیرساخت بدون توجه به توسعه خدمات و محتوا یک موفقیت است یا یک خطا؟

آنچه اهمیت دارد این است که تعیین تکلیف کلان و بنیادین نظام برای شبکه ملی اطلاعات تماماً در دورانی صورت پذیرفته که جناب آذری جهرمی در رأس هرم وزارت ارتباطات قرار داشتند. وقتی سند تبیین الزامات شبکه ملی اطلاعات در سال ۹۵ تصویب شد، آقای جهرمی چه سمتی داشتند؟

### ابهامی وجود ندارد

**فضای مجازی رها شده است:** کودکان، نوجوانان و خانواده‌های ما در معرض فضای آلوده هستند، این فضای آلوده را باید از دو جهت کرد یکی تولید محتوا که هم وزارتخانه و هم بقیه دستگاه‌ها مسؤول هستند و یکی توسعه سرویس‌های داخلی، سیاست‌های دولت و اعمال مدیریت در شبکه. امروز ما این لجام‌گسیختگی را می‌بینیم این ضعف مدیریت و بدون سیاست‌گذاری بودن را در کشور مشاهی در شرق و غرب نداریم و حس می‌کنید حالت لجام‌گسیخته و رهاشده‌ای وجود دارد.

**وظایف همه معلوم است:** شورای عالی فضای مجازی وظایف همه دستگاه‌ها را در زمینه فضای مجازی به روشنی مشخص کرده و فکر می‌کنم هیچ ابهامی در این زمینه وجود ندارد.

**مشکلی به نام نبودن مدیریت:** در شبکه ملی وقتی که سیاست‌گذاری و مدیریت وجود ندارد، مشکلات به‌وجود می‌آید و سیاست‌ها آن‌طور که در بخش‌های دیگر مانند صنعت خودرو یا عرصه کشاورزی شاهد هستید، پیاده نمی‌شود.

**شورای فضای مجازی محور است:** در خدمت مجموعه وزارتخانه و وزیر ارتباطات هستیم و در جلسات بعدی به‌طور روشن براساس سیاست‌های شورای فضای مجازی که مصوب و ابلاغ شده است، پیش می‌رویم.

**وزارت ارتباطات در اولویت مجلس یازدهم:** سیاست‌گذاری در موضوع ارتباطات و فناوری اطلاعات از مسائل مهم کشور است. حتی در موضوع جنگ اقتصادی، مبانی زیرساخت‌ها و مبنای خدمات عمومی یا عرصه‌های دانش بنیان است. ما در مجلس یازدهم دو اولویت داریم؛ اولویت اقتصاد و فرهنگ که در این دو اولویت از قضا وزارت ICT پیشران حرکت این دو اولویت مجلس یازدهم است؛ ان‌شاء... این بحث در اولویت ماست.



### نماینده‌ها چه گفتند؟

**موسی غضنفرآبادی نماینده مردم بم:**اقدامات مهمی در جهت توسعه و گسترش سرعت و پهنای باند اینترنت در کشور صورت گرفت، سؤال این است آیا از این امکان استفاده خوب انجام شده یا بد؟ فضای مجازی و سرعت اینترنت، اتوبان امنی برای ضد انقلاب و دشمنان ملت ایران به‌وجود آورد و بسیاری از جوانان ما در این اتوبان کشته و مجروح شدند.

**مجتبی رضاخواه نماینده مردم تهران:** شما در جایی گفتید که تاکنون ۸۰ درصد پروژه شبکه ملی اطلاعات محقق شده، اما مسؤولان مرکز ملی فضای مجازی اعلام می‌کنند این پروژه تنها ۳۰ درصد پیشرفت کرده است.

**غلامعلی کوهساری نماینده مردم آزادشهر:** از آنجا که قشر جوان استفاده بیشتری از فضای مجازی دارد، لازم است نظارت و کنترل بیشتری بر فضای مجازی اعمال شود تا به نحو مناسبی از این بستر استفاده گردد.

**احمد مرادی نماینده مردم بندرعباس:** فضای مجازی کشور از کنترل دولت و وزارت اطلاعات خارج شده است و باید فکری اساسی در این موضوع کرد. انتظارات مردم را در این زمینه باید محقق کنید.



### نگاه

اسلامی و متخصصان پرتجربه ایرانی را در تربیت فرزند و پرورش کودک نکیرد. وضعیت انحصار خدمات در کشور بعضاً با بیش از ۸۰ درصد سهام خارجی، چگونه است؟ آیا منظور شما از پیشرفت جوانان، دریافت حقوق کارگری آن‌ها از این سرمایه‌داران خارجی و نابودی کسب‌وکارهای ایرانی است؟

چه اقداماتی در حوزه زیرساخت برای توسعه محتوای داخلی انجام داده‌اید؟ آیا امکان تفکیک ترافیک محتوای داخلی از خارجی را فراهم کرده‌اید؟

آیا مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی در نظام‌نامه پیوست فرهنگی طرح‌های مهم و کلان کشور و الزامات فرهنگی اجتماعی مندرج در سند تبیین الزامات شبکه ملی اطلاعات در پروژه‌های وزارت ارتباطات رعایت می‌شود؟

در رابطه با تلقی ما از معماری و طرح کلان شبکه ملی اطلاعات، مباحث مرتبط با نگاه ما به حکمرانی فضای مجازی و نقش مردم و بحث‌هایی نظیر آن، مطالبی قبلاً در مجال منتشر شده است. برخی از مباحث نیز با درخواست وزیر ارتباطات در قالب سند «الزامات تفصیلی معماری و کلان شبکه ملی (اطلاعات) از سوی سازمان تبلیغات اسلامی ارائه شد و بارها مورد تقدیر و تمجید وزیر و همکاران ایشان قرار گرفت.

در مورد تلگرام و پیام‌رسان، سازمان تبلیغات اسلامی نه دستور فیلترینگ تلگرام را داده و نه مجری اجرای این چنینی آن بوده است و مثل همه مردم، انتقادات نسبت به دولت به عنوان مجری اقدام دارد؛ اما چرایی اینکه در زمان تصمیم به فیلترینگ تلگرام، ظرفیت پیام‌رسان‌های ایرانی کم بوده یا اشکالاتی در دسترسی مردم به وجود آمده را باید در سیاست‌های دولت و وزارت ارتباطات جستجو کرد. آماده نبودن بستر لازم برای مهاجرت جزو ضعف‌های شماس.

با توجه به درآمد مستقیم حدود شش هزار میلیارد تومانی دولت از ارائه خدمات ارتباطی و فروش اینترنت (علاوه بر سهامداری اپراتورها که این رقم را به چند برابر می‌رساند)، آیا علاوه بر هزینه برای توسعه زیرساخت، از همین درآمد که بخشی از آن ناشی از ترافیک محتواست، برای تقویت محتوا و خدمات اسلامی- ایرانی، منابعی به متولیان امر محتوا تخصیص داده شده است که به قول شما فضای مجازی کشور به کاریکاتوری تلخ تبدیل نشود؟

جناب آقای جهرمی، ولنگاری و رها کردن فضای مجازی لزوماً حاصل یک اراده نیست بلکه می‌تواند نتیجه عدم انجام وظایف قانونی باشد. بارها رسمی و غیررسمی از شما و همفکران و همکارانتان دلسوزی خود را به عنوان یک پدر برای فرزندان‌تان در قبال فضای مجازی و مدل دسترسی به آن شنیدیم. آیا حضور شما در جایگاه حاکمیتی وظیفه‌ای برای شما نسبت به فرزندان این مرزوبوم ایجاد نمی‌کند؟

### دیدگاه منتقد

### خودمان انحصار ایجاد کردیم

**پوریا آسترکی، کارشناس فضای مجازی**

صحبت‌های جهرمی به چند نکته اشاره داشت از جمله برخی مصادیقی که وزارت ارتباطات در آن ورود کرده، در برخی موارد این فعالیت‌ها در دولت روحانی از ۹۲ به این سوت‌ا حدی مثبت و ارزنده بوده مثل توسعه دسترسی به اینترنت همراه، افزایش سرعت اینترنت، پهنای باند، زیرساخت شبکه ملی اطلاعات و... که جزو مواردی است که از وظایف ذاتی وزارت ارتباطات بوده و با این حال به نسبت دوره‌های قبل خیلی پرنرنگ‌تر به آن پرداخته شد.

در این بین خیلی از انتقاداتی که در مجلس مطرح شد به مسائلی اشاره داشت که برخی از آنها به سوءبرداشت یا عدم توجه کافی به کل فضای مجازی برمی‌گشت.

ما سوءبرداشت کلی نسبت به اینترنت در کشور داریم و این نگاه از جایی شروع می‌شود که سراغ کنترل‌گری رفتیم و به وسیله آن تعداد زیادی از شبکه‌های اجتماعی را محدود کردیم.

این محدودیت باعث تراکم و تمرکز ده‌ها میلیون کاربر ایرانی در یکی دو شبکه‌ای که باز است شد. مثل زمانی که تلگرام به جای ماهیت پیام‌رسانی به اولین رسانه مجازی کشور تبدیل شد و بعد از بستن آن اینستاگرام ماهیت اجتماعی و فرهنگی این چنینی پیدا کرد.

در حالت عادی، کاربرها انتخاب‌های متعددی برای فعالیت در شبکه‌های اجتماعی دارند و کاربر با توجه به علائقش جذب هر کدام از این شبکه‌ها می‌شود، اما بعد از آن که شما بعضی از این انتخابات را محدود می‌کنید همه سراغ یکی از این فضاها می‌آیند و مثل اینستاگرام این شبکه به فضای اصلی اقتصاد و تجارت، فرهنگ، هنر، ارتباطات، رسانه و... تبدیل می‌شود، در ادامه هم با این اتفاق معضلات خودشان را نشان می‌دهند. بعد از بروز معضل، بخشی در حاکمیت تصمیم می‌گیرد تا آن را با بستن مدیریت کند، یعنی این اعمال قدرت حاکمیت چون به شکلی برایشان شیرین و پر قدرت است، باعث می‌شود که فکر کنند این تنها راه حل است.

در صورتی که برای جلوگیری از آن‌که تلگرام رسانه اصلی نشود می‌شد چند شبکه دیگر باز شود تا این تراکم از روی آن برداشته شود.

این شیوه حل مسأله هم هیچ‌وقت باعث نمی‌شود که آن جمعیت سراغ یک پیام‌رسان بومی برود، کما این‌که چنین اتفاقی نیفتاده و رخ نخواهد داد.

این درس نگرفتن از فضای شبکه‌های اجتماعی به‌طور مداوم در حال تکرار است و نیروهایی که تندروتر، طرفدار فیلترینگ و محدودیت‌های بیشتر هستند فکر می‌کنند این تنها راه حل است.

این که پیام‌رسان‌های داخلی چرا نتوانستند موفق شوند هم به همان محدودیت‌هایی که اعمال شده برمی‌گردد.

در اوایل دهه ۸۰ ایران سربیی به رشد وبلاگ دنیامود، این یعنی ما پلتفرم‌های بومی مستقل خودمان را داشتیم و تولیدکنندگان محتوای بومی هم آن را تا مین می‌کردند، اما در ادامه در اواخر این دهه با وبلاگستان هم برخورد شد و خیلی‌ها در گیرودار آن با فیلتر، پرونده قضایی و... روبه‌رو شدند تا جایی که وبلاگستان فارسی تاحدی ناپود شد. این در حالی است که اگر چنین اتفاقی نمی‌افتاد می‌شد در کنار آن فضای چتی درنظر گرفته شود که ادامه همان چت روزی به پیام‌رسان تبدیل می‌شد، اتفاقی که در مورد فیس‌بوک افتاد و باعث شکل‌گیری پیام‌رسان‌هایی مثل واتس‌اپ و... شد.

این محدودیت‌ها هم باعث شد خودمان برای شبکه‌های خارجی انحصار ایجاد کنیم و مردم را ناخودآگاه به سمت این شبکه سوق دهیم، اگر نه در یک فضای طبیعی نه انحصار به وجود می‌آمد و نه اصول سیستم خارجی می‌توانست رشد کند.

در واقع این سیاست‌های حاکمیت است که توان بومی را نابود کرده و برای خارجی‌ها انحصار به وجود آمده است.

این سیاست‌ها هم به گروهی برمی‌گردد که حامی فیلترینگ و این دست برخوردها هستند نه تنها وزارت

ارتباطات.

اما در مورد شبکه ملی ارتباطات هم باید گفت این فضا یک موضوع چندلایه است که یک بحث آن به زیرساخت‌ها برمی‌گردد و در قسمت دیگر هم موضوع پهنای باند و در ادامه محتوایی که در آن ارائه می‌شود، وجود دارد.

با همه اینها اتفاقاً در مورد شبکه ارتباطات استقبال مردم خیلی خوب بوده مثل نرم‌افزارها، پلتفرم‌های نمایش فیلم و مواردی که دولت زیرساخت آن را فراهم کرده اما در ادامه کمتر دخالت کرده و بخش خصوصی را پیش برده است.

با همه این‌ها اگر دولت بخواهد به همان نگاه محدود کننده‌اش ادامه دهد، هر قدر هم که در این شبکه سرور زیاد شود و... پیشبردی حاصل نمی‌شود. چون منی که می‌خواهم نرم‌افزاری بسازم باید مطمئن باشم فردا فیلترش نمی‌کنند.